

**Parliamentary Assembly**  
**Assemblée parlementaire**



Рекомендація  
Парламентської Асамблеї Ради Європи

## **Про релігійну терпимість у демократичному суспільстві**

№ 1202 (1993)

1. Асамблея вже ухвалила кілька документів про ці питання і згадує, зокрема, рекомендацію 963 (1983) "Про культурні та освітні засоби зменшення насильства", резолюцію 885 (1987) "Про внесок євреїв до європейської культури", рекомендацію 1086 (1988) "Про становище церкви і свободу релігії в Східній Європі", рекомендацію 1162 (1991) "Про внесок ісламської цивілізації до європейської культури" та рекомендацію 1178 (1992) "Про секти й нові релігійні рухи".
2. Слід також звернути увагу на слухання, присвячені проблемі релігійної терпимості, організовані Комітетом з питань культури та освіти в Єрусалимі 17—18 березня 1992 року, і колоквиум на честь 500-річчя прибуття єврейських біженців до Туреччини, що відбувся 17 вересня 1992 року в Стамбулі.
3. Релігія збагачує стосунки особи з самою собою та її Богом, а також з навколишнім світом і суспільством, в якому вона живе.
4. Мобільність у Європі й міграційні рухи в Європу завжди створювали умови для співіснування різних поглядів на світ, релігійних вірувань, а також концепцій існування.
5. Таке співіснування різних релігійних вірувань може сприяти не тільки ще більшому взаєморозумінню й збагаченню, але й посилити тенденції до сепаратизму й фундаменталізму.
6. Західна Європа розробила модель світської демократії, в рамках якої теоретично можливе існування різних релігійних вірувань. Але історія свідчить, що така терпимість може бути лише за умови існування релігійного уряду (наприклад, араби в Іспанії та Оттоманська імперія).
7. Викликають стурбованість нові випадки ксенофобії, расизму та релігійної нетерпимості в багатьох країнах.

8. Релігія нерідко загострює або її використовують для загострення міжнародних і соціальних конфліктів, а також конфліктів з національними меншинами.
9. Сьогодні в Європі існує глибока криза цінностей (або скоріше їхній брак). Справжнє ринкове суспільство виявилось нездатним, як і комунізм, забезпечити кожному добробут і соціальну відповідальність. Але відхід до релігії як альтернатива має відповідати принципам демократії й прав людини.
10. У контексті нинішніх і майбутніх соціальних тенденцій та зростаючого тиску з боку мультикультурних громад проблеми сприяння релігійній терпимості все ще не приділяють відповідної уваги.
11. У кожній з трьох головних монотеїстичних релігій можна знайти основу для терпимості та взаємоповаги між людьми різних вірувань або невіруючими. Кожна людська істота розглядається як творіння єдиного Бога і як така заслуговує на рівну гідність і рівні права, незалежно від своїх переконань.
12. Питання терпимості між релігіями слід розвивати далі. Треба заохочувати три монотеїстичні релігії, щоб вони приділяли більше уваги тим основним моральним цінностям, які є подібними й терпимими за суттю.
13. Європейська історія свідчить, що співіснування іудаїстської, християнської та ісламської культур, коли воно ґрунтувалося на взаємній повазі й терпимості, сприяло процвітанню націй.
14. Треба ще раз підтвердити універсальну важливість свободи релігії, закріплену в статті 18 Загальної декларації прав людини й гарантовану статтею 9 Європейської конвенції з прав людини. Ця свобода ґрунтується на людській гідності, а її реалізація передбачає утвердження вільного й демократичного суспільства.
15. Світська держава не повинна нав'язувати своїм громадянам жодних релігійних зобов'язань. Вона має також сприяти повазі до всіх визнаних релігійних громад і полегшувати їхні стосунки з суспільством у цілому.
16. Асамблея рекомендує Комітетові міністрів закликати всі уряди держав-членів, Європейське співтовариство, а також уповноважені органи влади та організації:
- i) гарантувати свободу релігії, свободу совісті і свободу віросповідання, що стосуються, зокрема, прав, зазначених у пункті 10 Рекомендації Парламентської асамблеї 1086 (1988);
  - ii) бути гнучкими у справі узгодження різних релігійних практик (наприклад, в одязі, їжі та дотриманні святих днів);
- в царині освіти і обміну
- iii) забезпечити, щоб вивчення релігій і етики стало частиною навчальних програм загальноосвітніх шкіл; для досягнення ліпшого й глибшого розуміння різних релігій працювати над тим, щоб їх відображення було диференційованим і розважливим у шкільних підручниках (включаючи підручники з історії), а також у процесі викладання в класі;
  - iv) підкреслювати, що знання власної релігії або етичних принципів є передумовою справжньої терпимості та що це може служити також гарантією від байдужості й забобонів;
  - v) з метою збору основних матеріалів, документів і коментарів для викладання в школі організувати конференцію, присвячену шкільним підручникам з історії релігії, яка об'єднає представницькі групи богословів, істориків і філософів;

- vi) зробити так, щоб ідеї та діяльність осіб — представників різних релігійних вірувань — можна було б представити молоді як приклад релігійної терпимості на практиці;
- vii) у рамках існуючої програми обмінів для учнів середніх шкіл, студентів вищих навчальних закладів та іншої молоді сприяти зустрічам і обговоренням з поінформованими представниками різних вірувань;
- viii) сприяти міжрелігійним зустрічам і організаціям, які працюють заради ліпшого взаєморозуміння між релігіями та, відповідно, задля миру й поваги прав людини;
- ix) передбачити забезпечення однакових умов для релігійних шкіл усіх визнаних релігій; в сфері інформації й "підвищення обізнаності"
- x) забезпечити, щоб основні релігійні документи й відповідна література були перекладені та стали доступними для публічних бібліотек;
- xi) започаткувати культурні проекти з питань релігії в контексті програм сприяння культурі;  
в царині досліджень
- xii) сприяти розвитку мережі дослідницьких установ у Європі, які:
  - збирають, аналізують і оцінюють літературу з питань релігійної терпимості;
  - забезпечують інформаційне обслуговування та добрий підбір такої літератури;
  - організують семінари і наукові конференції з питань релігійної терпимості;
  - виступають у ролі компетентного й авторитетного джерела публічної інформації;
- xiii) стимулювати академічну роботу в університетах Європи (семінари, курси для ліценціатів, докторські дисертації) з питань релігійної терпимості.

*Інститут релігійної свободи*  
[www.irs.in.ua](http://www.irs.in.ua)

Джерело: [Офіс Ради Європи в Україні](#) \_